

שאלה: בטוסטר שכידוע דרכו להיות חלבי, קלו והכינו טוסט בשרי עם נקניק, בהכנה זו האחרונה השתמשו בנייר אפייה. מה דין הטוסט ומה דין הטוסטר

תשובה:

לא בשר ולא חלב..."

והיינו מה שכתוב "בנותן טעם" רצונם לומר אם יש גוי לטעום את התבשיל אם יש בו טעם בשר/חלב. [לגבי זהות הגוי הלזה אין להאריך וכבר דנו בזה הפוסקים ביו"ד (סימן צ"ח) ועוד, שלרוב אין גוי בנמצא וגם מנהג האשכנזים היוצאים ביד רמ"א לא לסמוך כלל על טעימת הגוי ותמיד משערין את התבשיל בששים כנגד מה שנתערב בו. **אולם כיום כן הוא גם מנהג רבים מהספרדים** (עיין ש"ך סק"א, כה"ח סק"א ובסימן צ"ב סק"ב)].

ואם כן בנדון דידן יש לשער כמו שפורש כנגד כל הקדירה שזה בעצם כל שטח הטוסטר.

אינן נשלפות ולכן א"א לבדוק במדוייק אלא לשער, ומסברא נראה פשוט שאין בטוסט ששים כנגד פלטות הטוסטר.

יוצא אפוא כי במידה והטוסטר חלבי בן יומו- יש לאסור את הטוסט הבשרי, ובמידה ולא השתמשו בו בחלבי ב-24 השעות האחרונות- הטוסט הבשרי מותר בדיעבד.

בנייר אפייה לבד יש כבר שהורו דאינו מספיק דיו לחצוץ כנגד בליעה של איסורים ורואים בפועל שחודרים נוזלים דרכו, אולם כיון שיש כאן צירוף נוסף יש מקום להקל.

בבשר וחלב שהן "היתר בהיתר" ויש מהפוסקים המקילין בבליעתן, עיין **מ"מ** על הרמב"ם שם בשם "יש מפרשים", **ובערוה"ש** כאן סימן צ"ג סעיפים ח' ואילך שכ"ה באמת דעת הרמב"ם **והעיטור והרשב"א**.

שאלה זו נחלקת היא לשלושה חלקים: 1. דין הטוסט, 2. דין הטוסטר, 3. האם נייר האפייה מועיל כנגד הבליעה של הבשר/חלב.

א. **שנינו** בבב"מ (חולין צ"ז, קי"א; זבחים צ"ו): קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם.

וכ"פ הרמב"ם בפ"ט ממאכלות אסורות (ה"א), **ובשו"ע** ביו"ד סימן צ"ג (ס"א) כתב **וז"ל:** קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בה בתוך מעת לעת אסור בנותן טעם (וצריך לשער נגד כל הקדירה). אבל אם שהה מעת לעת קודם שבישל בה הו"ל נותן טעם לפגם ומותר התבשיל אבל הקדירה אסורה לבשל בה

ב

פרקטית- שלא כמו בקדירה שמבחינה מדעית ניתן להכניסה לקערה גדולה מלאה מים ומה שיוצא זהו הנפח שלה.

אולם בטוסטר ובמכשירים חשמליים אחרים, קשה יותר לאמוד זאת, ומה גם שגוף החימום והפלסטיקים המכסים אותו אין צריכין להיות בחשבון הנפח אלא רק פלטות המתכת הנוגעות בטוסט, ובד"כ

ג

אולם בנדון דידן יש סברא להקל כיון שאכן יש טעם קלוש בהרבה, שלא נגע כלל בדפנות הטוסטר וזאת מחמת שתי חציצות שהיו בין הטוסטר לנקניק- 1. נייר האפייה, 2. הפת עצמה.

ד

כיון שכל האמור זה רק צירוף כאמור הטוסט עצמו במידה והטוסטר בן יומו- אסור, אבל לענין הטוסטר כיון שאיננו כקדירה רגילה הצריכה הגעלה אלא דומה לכלי צלייה וקלייה הטעונים ליבון- ממילא נראה עפ"י הנ"ל שנבלע טעם קלוש ע"י החציצות, וגם כיון שהמדובר

המטוגן עימהן נבלע סו"ס ע"י אמצעי של היתר. ועוד הוסיף וחלק על הש"ך שכתב דגם מחבת של בשר או חלב צריכה ליבון, דלא היא, דשפיר מיקרו היתרא בלע, ואין צריך אלא הגעלה. יעו"ש. וכ"כ בתשובה (מהדו"ק סימן מ"ט), והביאו בפת"ש שם (סק"ז).

וכ"כ החת"ס בהגותיו לשו"ע (אוצ"מ סק"ה) ובתשובה (יו"ד סימן קי"א) והובא ג"כ בפת"ש שם, והוסיף דכל המשקין נקראין בישול חוץ מחלב ושומן, ושייך בהו כבולעו כך פולטו, "אך מה שנבלע ע"י טיגון שומן וחלב, אזי תליא אי היה ע"י אמצעות שומן של היתר". יעו"ש.

ועיין גם במשנ"ב (שם סק"ג וסק"ה) דכל שבולע ע"י משקה היתר סגי בהגעלה, וע"ע בערוה"ש שם (סעיף י"ג) וביו"ד שם (סעיף י"א) ובשו"ע הרב או"ח סימן תנ"א (סי"ג בהגה וסל"ו).

ממילא י"ל דאף החולקים בזה יודו כאן להקל בהכשרה ולחממו זמן מה על הטמפרטורה המירבית לאחר 24 שעות מהשימוש האחרון, ודיו.

[ושו"ר שכ"כ הגאון הרב יהודה לנדא ביד יהודה סימן צ"ג (פיה"ק סק"א, פיה"א סק"א ד"ה אך) שבנבלע ע"י האור די בליבון קל שקש נשרף עליו. והיינו משום שבשר בחלב נחשב "היתרא בלע". יעו"ש. וא"כ בנדו"ד שהבליעה קלושה הרבה יותר ניתן להקל יותר].

העולה מכל האמור:

לגבי הטוסט: במידה והיה שימוש חלבי בטוסטר ב-24 השעות האחרונות- הטוסט אסור.

במידה ולא בדיעבד הטוסט מותר.

לגבי הטוסטר: הטוסטר אסור מכל מקום, וטעון הכשר- ונראה שדי בחימום המירבי לזמן מה אחר המתנת 24 שעות מהשימוש האחרון.

יש להעיר כי לולא היתה טעות זו והיה חפץ להכין לו טוסט בשרי בטוסטר, כי מנהג האשכנזים לא להגעיל או ללבן כלים מבשר לחלב ולהיפך במבואר **במג"א** או"ח סימן תק"ט (סק"א), אולם אם נשתמש בזה בתשמיש פרווה כגון שהכין "צנימים" וכיו"ב, הוכשר בדיעבד ע"י חימום זה וממילא מותר לכו"ע. (אך על צנים או מאכל פרווה זה שנעשה לא להאכל עם חלבי אלא עם מאכל פרווה אחר או עם בשרי כלומר עם מין הטוסט הבשרי שהוא השימוש האחרון שנעשה בטוסטר [עיין יו"ד סימן צ"ד (ס"ה בהג"ה) ושם הוא חומרא משום נ"ט בר נ"ט והכא אסור מדינא כיון דיש כאן נותן טעם אחד]. אולם פשוט שעכשיו אי"צ בכך כיון שהכלי נטרף וניתן להכשיר את הטוסטר כרגיל.

סברא נוספת להקל היא עפ"י מש"כ **בשו"ע** יו"ד סימן קכ"א (ס"ד) "מחבת שמטגנים בה, אף על פי שלענין חמץ בפסח די לה בהגעלה, לענין שאר איסורים צריכה ליבון". עכ"ל.

ונתחבטו רבותנו האחרונים בבאור דבריו, שכן באו"ח סימן תנ"א (סי"א) כתב בפשטות דמחבת טעונה הגעלה בלבד.

הט"ז (סק"ג) **והש"ך** (סק"ח) נקטו טעמא משום שבחמץ היתרא בלע, ולכן בכה"ג סגי בהגעלה ולא בליבון, והכי משמע מדברי **הגר"א** בבאורו (סק"ט).

אולם הש"ך שם הביא טעם נוסף מדברי **הרמ"ע** מפאנו דמחבת של גויים רוב תשמישן בלי מים אלא ע"י שאר משקין, וכתב הש"ך דלפ"ז גם מחבת שבלעה היתר צריכה ליבון "כיון דנבלע בלי שום אמצעי". יעו"ש.

והנה גם דבריו צריכים ביאור, ומה הבדל ישנו בין מים לשאר משקין, והנה **בפמ"ג** במשב"ז באו"ח סימן תנ"א (סק"ט ד"ה אמר) חילק, **דשמן שורף ומתייבש ולכן נחשב כבליעה מן האש ומשא"כ מים**. יעו"ש.

ומיהו הגאון **רע"א** בהגותיו לשו"ע ביו"ד שם (סק"א) דחה דבריו, וחילק ד"שאר משקין" הכוונה שהן עצמן של איסור, ונמצא דהמחבת בלעה איסור ללא כל אמצעי היתר ביניהן, ומשא"כ מים דהיתר נינהו, האיסור